

TÁJÉKOZTATÓ

a demográfiai folyamatokra és azok nyugdíjakkal kapcsolatos egyes hatásaira vonatkozó ötvenéves, valamint a Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeire és kiadásaira vonatkozó ötéves előrejelzésről

Az államháztartásról szóló 1992. évi XXXVIII. törvény 86. § (8) bekezdésének értelmében a költségvetésről szóló törvényjavaslat benyújtásakor az Országgyűlésnek tájékoztatásul be kell mutatni a Nyugdíjbiztosítási Alap bevételeire és kiadásaira vonatkozóan öt évre, a demográfiai folyamatokra és azok hatásaira vonatkozóan ötven évre szóló előrejelzést. Jelen tájékoztatás ezen törvényi kötelezettség tizenkettedik alkalommal történő teljesítése. Az összeállítás az előírt kötelezettségnél bővebb terjedelmű, mivel részét képezi a kiadási-bevételi folyamatok 50 éves előrejelzése, valamint a magánnyugdíjpénztári rendszer főbb jellemzőinek várható alakulása is.

1. Az előreszámítás módszertana

Az előreszámítás jellege – a korábbi évekhez hasonlóan – determinisztikus. A népesedési és aktivitási prognózisok, valamint a múltban megfigyelt kiválási gyakoriságok és ellátási jellemzők alapján – születési év és nemek szerinti bontásban – kerülnek előrejelzésre az ellátások létszámai és az átlagos összegei (öregségi, rokkantsági nyugdíj, árvaellátás, özvegyi-szülői nyugdíjak).

A számítás bemenő adatai, valamint feltételezései a következők:

- demográfiai prognózisként a Központi Statisztikai Hivatal Népeségtudományi Kutatóintézete által készített népesedési előrejelzés alapváltozatát és az ehhez kapcsolódó aktivitási prognózis középváltozatát használjuk;
- a társadalombiztosítási nyugellátással (létszám, átlagos ellátás, megoszlási adatok), valamint a magánnyugdíjpénztári tagsággal (korév és nem szerinti bontás) kapcsolatos adatokat az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatóság, illetve a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete bocsátotta rendelkezésünkre;

A számítás bemutatja az 1998. évtől indult nyugdíjreform eddig eltelt időszakának folyamatait is. Ezzel kapcsolatosan fontos megjegyezni, hogy az adott évi nyugdíjemelések mértékéről általában az azt megelőző év végén, illetve az adott év elején született döntés. A nyugdíjemelés mértékeinek összehasonlításánál indokolt a tárgyévi makrogazdasági mutatók figyelembevétele is.

A Pénzügyminisztérium által készített makrogazdasági előrejelzés fontosabb feltételezései a következők:

- a reálkeresetek növekedése alapvetően a termelékenység növekedésének ütemét követi;
- a fogyasztói árszínvonal éves növekedése fokozatosan mérséklődik és a 2050-es évekre 2,0 %-ra csökken;
- a magánnyugdíjpénztárak befektetésein realizált évi átlagos nettó reálhozam hosszútávon – összhangban az Európai Unió hosszú távú előrejelzéseiben használt óvatos feltételezésekkel – 3 % lesz.

2. Az előreszámítás eredményei

Az egy évvel ezelőtti előreszámítás eredményeinek változását, a Nyugdíjbiztosítási Alap hiányának mérséklődését elsősorban az idén bevezetett, nyugdíjrendszert érintő intézkedések hatásai magyarázzák.

Az Országgyűlés 2009. májusában a Nyugdíjbiztosítási Alap közép- és hosszútávú finanszírozhatóságának megteremtése érdekében jelentős intézkedéseket hozott. A 2007-ben bevezetett változásokat is figyelembe véve, az új szabályozások hatására a magyar nyugdíjrendszer finanszírozási perspektívája megfelel az EU átlagos szintjének.

Az elfogadott intézkedések igen jó esélyt kínálnak a magyar nyugdíjrendszernek arra, hogy megbirkózzon az elkövetkezendő évtizedek demográfiai kihívásaival. A várható élettartam növekedése és a függőségi ráta emelkedése olyan megoldandó feladat elé állította az Európai Unió tagállamait és így Magyarországot is, amely határozott, a nyugdíjrendszerben résztvevők hosszútávú érdekeit szem előtt tartó döntést igényelt.

A meghozott intézkedések a régóta tervezett parametrikus kiigazítások hatékony és igazságos végrehajtását jelentik a rendszerben. A korhatáremelés, az inflációkövetésen alapuló, GDP növekedést is figyelembevevő nyugdíjindexálás és a 13. havi nyugellátás megszüntetése az Alap hiányát jelentős mértékben csökkenti hosszútávon is. A korhatáremelés nagymértékben hozzájárul a korcentrum emeléséhez. A kiadás- megtakarító, illetve járulékbevétel-növelő hatásoknak köszönhetően a 2030-as évekre a nettó kiadásokkal számított hiány 0-0,5% között várható. Ez a hatás demográfiai okokból 2060-ra lecsökken, azonban a hosszútávú fenntarthatóságot már nem veszélyezteti. A későbbiekben a hatások tartósságának vizsgálata rendszeres áttekintést igényel.

A következő évtizedekben a nyugdíjas korúaknak a munkaképes korúakhoz viszonyított aránya a korhatáremelés következtében kisebb mértékben emelkedik, igaz 2060-ra még így is eléri a mai szint kétszeresét. (A nyugdíjasok relatív arányának emelkedése különösen a 2030-as évek elejétől gyorsul fel, amikor az 1970-es évek első felében született nagy létszámú kohorszok tagjai elérik a nyugdíjkorhatárt.) Elmarad ettől azon mutatószám növekedése, amely a nyugdíjasok számát viszonyítja a foglalkoztatottak számához. Ennek oka, hogy az elkövetkező évtizedekben várhatóan megnő azok aránya, akik nem szereznek jogosultságot társadalombiztosítási nyugellátásra.

Az előrejelzéshez felhasznált feltételezéseket a mellékelt 1-2. számú táblázatok, a főbb eredményeket pedig a 3-6. táblázatok, valamint az 1. ábra mutatják.

Budapest, 2009. szeptember